

Van de redactie – Redactioneel*

Koloniale ordes verdwijnen niet zomaar wanneer ze worden omvergeworpen, net zomin als de staatsapparaten en economische belangen – in de kolonie dan wel in de metropool – die zij vormgaven en erdoor gevormd werden. Veeleer muteren zij in iets anders. Hoe kunnen we dan nadenken over de geschiedenissen van deze koloniale constellaties, hun oorsprong, hun ontmanteling en hun ‘doorleven’ in het heden? Dit zijn vragen waarmee historici van het imperialisme nog steeds worstelen. Hierbij kan, zo waarschuwt antropoloog en historicus Ann Laura Stoler, de gangbare academische taal over ‘sporen’, ‘herinnering’ en ‘haunting’ slechts ten dele verwoorden wat hier op het spel staat. Dergelijke taalkeuzes, zo stelt zij, richten dan wel de nodige aandacht op koloniale ‘overblijfselen’ (in de publieke ruimte bijvoorbeeld), maar laten de meer *bestendige* ‘toxins of imperial debris’ (denk aan het hedendaagse discours over ‘veiligheid’ of het vluchtelingenbeleid) buiten beeld of maken die zelfs onleesbaar. ‘Not recognizing these colonial genealogies’, vervolgt Stoler,

may have as much to do with what the connectivities between past and present are *expected* to look like – what are imagined as the dominant features of colonial formations, the attributes assigned to what colonial governing strategies are thought to have encompassed, or what colonial racism is thought to have looked like (always posed as so much fiercer than they are today) – how tangible or intangible those effects are expected to be.¹

De vraag hoe ‘imperiale invloeden’, tastbaar en ontastbaar, in Nederland blijven doorwerken, vormt een van de rode draden doorheen het forum dat in dit nummer van *BMGN – Low Countries Historical Review* wordt gepubliceerd. Onder gastredactie van Susie Protschky en Pepijn Brandon werpt het forum nieuw licht op de resultaten van een grootschalig, invloedrijk en door de overheid gefinancierd vijfjarig onderzoeksproject getiteld ‘Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945-1950’ (ODGOI). Inmiddels drie jaar geleden afgerond, was het project de vrucht van een gezamenlijke inspanning van een trio van prominente Nederlandse onderzoeksinstituten: het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV), en het Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD). Een van de belangrijkste bijdragen van het project was de fijnmazige documentatie en ‘onthulling’ van de *structurele* en *systemische* aard van wat de projectleiders bestempelen als het ‘extreem geweld’ dat de Nederlandse regering ontketende om de Indonesische Revolutie de kop in te drukken. Terwijl de onderzoeksresultaten op zich weinig verrassend waren voor de meeste vakspecialisten, ontlokten zij felle reacties onder delen van het Nederlandse publiek. Sterker nog, zelfs

voordat deze bevindingen werden gepubliceerd, had het onderzoekskader van het project al forse kritiek gekregen. Aangezien het stof enigszins lijkt te zijn neergedaald, voor nu althans, besloot *BMGN – LCHR* een forum te wijden aan ODGOI en zo het project opnieuw kritisch onder de loep te nemen. In hun uitvoerige inleiding reconstrueren Protschky en Brandon de ontstaanscontext en oorspronkelijke opzet van ODGOI, bespreken zij de controverses die het losweekte, en reflecteren zij op zowel de wetenschappelijke verdiensten als gemiste kansen van het onderzoeksproject. De gastredacteuren vroegen vier specialisten inzake Nederlandse koloniale en Indonesische geschiedenis om vanuit hun expertise een of meer van de verschillende publicaties die voortkwamen uit het project kritisch te evalueren.

Anne-Lot Hoek opent het forum met een scherp essay over de genese en interne werking van het project, waarbij zij belangrijke en uitdagende vragen stelt over de ethiek en politiek van academische kennisproductie. Hoek denkt ook na over alternatieve werkwijzen in de toekomst en benadrukt daarbij het belang van verdere en nauwere samenwerking tussen Nederlandse en Indonesische onderzoekers. Ze beklemtoont tevens het belang van inspanningen buiten de academie – activisme, onderzoeksjournalistiek – om de standaardnarratieven over het Nederlandse kolonialisme te bevragen. Op gelijkaardige wijze weegt ook Farabi Fakhri in zijn essay ODGOI's ongelijke onderzoeksresultaten, waarbij hij Nederlandse (wetenschappelijke) pogingen om het koloniale verleden van het land te herzien looft. Tegelijk wijst hij op de tot heden beperkte impact (en misschien relevantie) van het project in Indonesië. In feite, zo stipt hij aan, was de 'conclusion that the Dutch deployed systemic and structural violence [...] never in doubt in Indonesian historiography'. Ook Fakhri roept op tot een grondigere Nederlands-Indonesische 'sociale dialoog'. Tot slot breekt hij een lans voor meer onderzoek naar de continuïteiten tussen koloniale en postkoloniale vormen van massaal geweld in Indonesië.

Dit laatste is een thema dat ook figureert in het essay van Grace T. Leksana, dat de miskende perspectieven en ervaringen van Indonesische vrouwen tijdens en na de dekolonisatie centraal stelt. Haar bijdrage stelt kritische vragen bij de nationalistische mythologisering van de Onafhankelijkheidsoorlog en pleit voor een inclusievere Indonesische geschiedschrijving. Katharine McGregor plaatst eveneens gender en vrouwen centraal in een doordringende en comparatieve bijdrage over de herinneringen aan de Indonesische Revolutie in Indonesië en Nederland. Ze heeft daarbij onder meer aandacht voor de (nationalistische) herinneringspolitiek en de mogelijkheden en valkuilen van *oral history*. McGregor wijst er tot slot op hoe sommige minderheidsgroepen – in beide samenlevingen – vaak tot zwijgen werden gebracht en nog amper bestudeerd zijn. Protschky en Brandon sluiten het forum af met een kritische analyse van de twee kernconcepten die het ODGOI-project schraagden: 'extreem geweld' en 'straffeloosheid'. Zij tonen aan hoe deze begrippen slechts een beperkte analytische meerwaarde bieden wanneer het gaat om het doorgronden van de structurele dimensies van koloniaal geweld (die 'precede and transcend the governing structures of the 1940s') of wanneer we de complexe en met elkaar concurrerende

* Het redactioneel voor dit nummer is geschreven door Houssine Alloul, redactielid van *BMGN – LCHR*, aangezien de redactievoorzitter, Pepijn Brandon, als een van de gastredacteuren bij het forum in dit nummer optreedt. Dit forum kwam

tot stand alvorens Brandon als voorzitter van de redactie aantrad.

1 Ann Laura Stoler, *Duress: Imperial Durabilities in Our Times* (Duke University Press 2016) 4-6. Het blok citaat staat op p. 6.

herinneringspolitiek willen begrijpen van verschillende betrokken nazatengemeenschappen. Koloniale geschiedenissen zijn dus nooit *verleden* tijd maar blijven – en dit brengt ons opnieuw bij Stoler – *bestendig* aanwezig in het heden.

Dit nummer van *BMGN – LCHR* bevat ook een onderzoeksartikel. Vincent Laarman en Martijn Stoutjesdijk bestuderen de praktijk van het dopen van (voormalig slaafgemaakte) Afrikaanse en Aziatische vrouwen en mannen in de achttiende-eeuwse Nederlandse Republiek. Op basis van bijzonder bronnenmateriaal laten zij zien hoe wijdverbreid deze dopen waren binnen de Nederlandse Hervormde Kerk en dat anti-slavernijopvattingen ten minste bij een deel van de kerkelijke elite te lezen vallen. Zij roepen op tot meer onderzoek naar de verdere levensloop van deze onderbelichte koloniale subjecten. Een dergelijk pleidooi kan alleen maar worden toegejuicht en zal zeker bijdragen aan de bredere inspanning die momenteel gaande is om gevestigde verhalen over de Nederlandse koloniale geschiedenis ter discussie te stellen.

Namens de redactie,
HOUSSINE ALLOUL

From the editors – Editorial*

Colonial orders do not simply vanish when they are overthrown, nor do the state apparatuses and economic interests, in both colony and metropole, that fed on and into them. Rather, they transmute into different things. How to speak about the histories of colonial configurations, then, their origins, their undoing, and their re-emergence? These are questions that continue to confront historians of imperialism. But in grappling with colonial pasts, anthropologist and historian Ann Laura Stoler has cautioned, the scholarly language of ‘traces’, ‘memory’, and ‘haunting’ can only partly gesticulate what is at stake. Such choice of language, she contends, directs necessary attention to colonial ‘leftovers’ – say in the built environment –, but leaves the more *durable* ‘toxins of imperial debris’ (think: contemporary ‘security’ logics and refugee regimes) out of the picture, if not illegible altogether. ‘Not recognizing these colonial genealogies’, Stoler continues,

may have as much to do with what the connectivities between past and present are *expected* to look like – what are imagined as the dominant features of colonial formations, the attributes assigned to what colonial governing strategies are thought to have encompassed, or what colonial racism is thought to have looked like (always posed as so much fiercer than they are today) – how tangible or intangible those effects are expected to be.²

* The editorial for this issue is written by Houssine Alloul, member of *BMGN – LCHR*’s editorial board, as the editor-in-chief, Pepijn Brandon, is one of the guest editors of the here published forum, a

project that was initiated before he accepted that position.

2 Ann Laura Stoler, *Duress: Imperial Durabilities in Our Times* (Duke University Press 2016) 4-6. The indented quote is on p. 6.

How ‘imperial effects’ continue to work through in the Netherlands, tangible and intangible, is one of several threads running through the forum published in this issue of *BMGN – Low Countries Historical Review*. Guest-edited by Susie Protschky and Pepijn Brandon, it revisits the results of a massive and influential government-sponsored five-year research project entitled ‘Independence, Decolonization, Violence and War in Indonesia, 1945-1950’ (ODGOI). Completed three years ago, it was the fruit of a collaborative effort by a trio of prominent Dutch research institutions: the *Nederlands Instituut voor Militaire Historie* (NIMH), the *Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde* (KITLV), and the *Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies* (NIOD). One of the project’s key contributions was the fine-grained documentation and ‘revelation’ of the structural and systemic nature of what the project leaders labelled as ‘extreme violence’ unleashed by the Dutch government to quash the Indonesian Revolution. While anticipated by most specialists in the field, it caused disquiet among sections of the Dutch public. In fact, even before these findings were published, the project’s research design had already attracted critique. As the dust seems to have settled somewhat, at least for now, *BMGN – LCHR* decided to convene a forum and cross-examine the ODGOI project. In their comprehensive introduction, Protschky and Brandon reconstruct the project’s original inception and impetus, probe into some of the controversies that surrounded it, and reflect on both its scholarly merits and missed opportunities. The guest editors asked four specialists of Dutch colonial and Indonesian history to bring their expertise to bear on one or more of the project’s multiple published outcomes.

Anne-Lot Hoek opens the forum with a poignant essay on the project’s genesis and internal machinery, posing important and challenging questions about the ethics and politics of academic knowledge production. Pointing to ways forward, Hoek insists on the significance of further and closer collaboration between Dutch and Indonesian scholars, while also underscoring the importance of efforts beyond the academy – activism, research journalism – to destabilise established narratives about Dutch colonialism. Farabi Fakihi, in a similar vein, appraises ODGOI’s uneven results, lauding Dutch (scholarly) attempts to rethink the country’s colonial pasts, while also indicating its limited impact so far in (and perhaps relevance for) Indonesia. In effect, the ‘conclusion that the Dutch deployed systemic and structural violence [...] was never in doubt in Indonesian historiography’. He too, calls for a more thorough Dutch-Indonesian ‘social dialogue’. Fakihi also pleads for additional research into the connections between colonial and postcolonial forms of mass violence in Indonesia.

The latter is a theme that figures in Grace T. Leksana’s essay as well, which centres the disregarded perspectives and experiences of Indonesian women during and after decolonisation. Challenging aspects of the nationalist mythologisation of the War of Independence, hers is a plea, among others, for a more inclusive kind of Indonesian history writing. Katharine McGregor similarly foregrounds gender and women in a piercing contribution that scrutinises and contrasts how the Indonesian Revolution was remembered in both Indonesia and the Netherlands. Calling attention to the (nationalist) politics of memory, as well as the opportunities and pitfalls of oral history, McGregor points out how some minority groups – in both societies – have often been silenced and remain heavily understudied. Protschky and Brandon conclude the forum with a critical inquiry into the two core concepts that informed the ODGOI project: ‘extreme violence’ and ‘impunity’. They demonstrate how these notions can perform little analytical work when we want to

understand, on the one hand, the structural dimensions of colonial violence that 'precede and transcend the governing structures of the 1940s', and, on the other, the intricate and often competing memory politics of different stakeholders in contemporary Dutch society. Colonial pasts are never *past*, then, they remain – and this brings us back to Stoler – *durable* and contentious presences.

This issue of *BMGN – LCHR* also includes one research article. Vincent Laarman and Martijn Stoutjesdijk investigate the practice of baptising (formerly enslaved) African and Asian women and men in the eighteenth-century Dutch Republic. Unveiling extraordinary source materials, they find that this practice was widespread within the Dutch Reformed Church, noting additionally that anti-slavery sentiments were present among at least some of the ecclesiastical elite. They call for further research into the post-baptismal lives of these underexplored colonial subjects. Such a call can only be saluted and surely contributes to the wider effort currently underway to further question established narratives of Dutch colonial history.

On behalf of the editors,
HOUSSINE ALLOUL